

SXEDIO.G48

5.12.1958: Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΟΗΕ ΕΓΚΡΙΝΕΙ ΟΜΟΦΩΝΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΣΥΜΦΩΝΟΥΝ ΝΑ ΑΡΧΙΣΟΥΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΥΡΕΣΗ ΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ

Στις πρώτες ομιλίες τους στην Πολιτική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών στην προσφυγή της Ελλάδας για την Κύπρο, οι υπουργοί Εξωτερικών της Ελλάδας και της Τουρκίας Ευάγγελος Αβέρωφ και Φατίν Ζορλού και ο βρετανός αντιπρόσωπος Άλλαν Νόμπλ είχαν καθορίσει τη θέση των Κυβερνήσεων τους στο αίτημα του Μακαρίου για παραχώρηση ανεξαρτησίας στην Κύπρο και στο σχέδιο του βρετανού πρωθυπουργού Χάρολντ Μακμίλλαν για τριμερή συγκυριαρχία στο νησί.

Από τις πρώτες ομιλίες διαφάνηκαν οι αντίθετες απόψεις και το χάος που χώριζε τις τρεις πλευρές.

Ο Ευάγγελος Αβέρωφ προσπάθησε στη συνέχεια να ανασκευάσει τις εντυπώσεις και προέβη σε ένα μακρύ φιλιππικό υπέρ της ΕΟΚΑ και του αγώνα του Κυπριακού λαού:

"Έχουν εκφωνηθεί δυο σημαίνοντες λόγοι και θα απαντήσω, ελπίζω αύριο, αφού τους μελετήσω. Οφείλω όμως, έστω και σε αυτή την προκεχωρημένη ώρα να απαντήσω σε μερικά σημεία που δημιουργούν εντυπώσεις.

Δεν θα ασχοληθώ με την τρισχιλιετή Ιστορία. Η Ιστορία η οποία δεν αλλάζει, λέγει ότι η Κύπρος υπήρξε χωρίς διακοπή ένα κέντρο του ελληνισμού. Θα μπορούσα να επικαλεσθώ πολλούς συγγραφείς αλλά δεν επιθυμώ να κουράσω την επιτροπή και ούτε να επανέλθω σ' αυτό το πασίγνωστο θέμα. Η λεπτομέρεια, η οποία οφείλω να αναφέρω αφορά αριθμούς. Ο τούρκος συνάδελφος μνημόνευσε συνεχώς ότι στην Κύπρο υπάρχουν εκατό είκοσι χιλιάδες Τούρκοι και λέγεται κατά ελληνικές πηγές, τετρακόσιες είκοσι χιλιάδες Έλληνες.

Σας επιδεικνύω επίσημο έγγραφο της Κυπριακής Κυβέρνησης της 1ης Ιουλίου 1957 κατά το οποίο κατά το τέλος του 1958 υπήρχαν στην Κύπρο 417.000 Έλληνες και 92.600 Τούρκοι.

Χρησιμοποιώ αγγλικές επίσημες πηγές και καλό θα ήταν ο διακεκριμένος συνάδελφος να πράξει το ίδιο. Άλλο σημείο το οποίο οφείλω να θίξω αφορά τις δηλώσεις Ελλήνων επισήμων ιδιαίτερα ενώπιον της ελληνικής Βουλής, τις οποίες ανέγνωσε ο κ. Ζορλού και με τις οποίες προσπάθησε να αποδείξει ότι η πρόταση ανεξαρτησίας αποτελεί τέχνασμα. Το διάβασε με αρκετή ακρίβεια και λέγω με αρκετή, διότι θα μπορούσε να αναγνώσει πληρέστερα τα κείμενα.

Χάριν παραδείγματος σημειώνω ότι όταν διάβασε τα για δήθεν αμάθεια του κ. Μένον, θα ήταν ορθό και δίκαιο να αναγνώσει και τις ίδιες δηλώσεις που έγιναν στις συνεδριάσεις της ελληνικής Βουλής για την προσωπικότητα και τη σοφία του κ. Μένον.

Ήδη ως προς τις δηλώσεις Ελλήνων πολιτικών και άλλων προσώπων τις οποίες ανέγνωσε ο κ. Ζορλού οφείλω να πω ότι ήταν φυσικό να γίνονται τέτοιες δηλώσεις. Διότι το αίτημα του Κυπριακού λαού ήταν ανεπιφύλακτα αυτοδιάθεση. Δεν είχε οριμάσει η ιδέα της εγγυημένης ανεξαρτησίας. Φορείς λοιπόν εμείς της θέλησης των ογδόντα τοις εκατό του πληθυσμού της Κύπρου, δεν μπορούσαμε να μιλούμε παρά για την ανεπιφύλακτη αυτοδιάθεση. Ήδη, όμως, η ιδέα της εγγυημένης ανεξαρτησίας, ορίμασε στη μέγιστη πλειοψηφία των Ελλήνων της Κύπρου και των Ελλήνων της Ελλάδας και βεβαιώνω τούτο. Κατά συνέπεια σε καμιά αντίφαση δεν περιερχόμαστε, όπως μάταια, προσπάθησε να αποδείξει ο κ. Ζορλού.

Δεν θα ήθελα να σας απασχολήσω με κανένα άλλο σημείο στην προκεχωρημένη ώρα, επιφυλασσόμενος, άλλωστε να το πράξω σύντομα. Υπάρχει όμως ένα το οποίο δεν μπορώ να αγνοήσω διότι αποτελεί ζήτημα τιμής. Φοβερά πράγματα λέχθηκαν από τον κ. Νομπλ, όσο και από τον κ. Ζορλού για τους αγωνιστές της ελευθερίας της Κύπρου και θέλησαν μάλιστα αν τους

παραστήσουν ως κοινούς δολοφόνους, χωρίς συνείδηση και χωρίς ιδιώδες.

Ο κ. Νομπλ υποστήριξε ότι τίποτε δεν διαφέρουν από τους γκάγκστερ μεγάλων πόλεων. Δεν γνωρίζω ποια είναι τα ιδιώδη των γκάγκστερ του Λονδίνου και αν ερευνούσα, θα εύρισκα ιδιώδη πολλά και περίεργα αλλά πάντως δεν θα βρω κανένα το οποίο θα είχε σχέση με την απελευθέρωση λαών.

Στο στρατηγό Ντάρλιγκ, ο οποίος επικεφαλής **37.000** ανδρών και της πλέον σύγχρονης πολεμικής μηχανής μάχεται εναντίον των επαναστατών και ο οποίος χρησιμοποίησε για τις πρόστυχες λέξεις, ασυνήθιστες για άγγλους αξιωματικούς, απαντώ με λέξεις του μεγαλύτερου ζώντος συμπατριώτη του, εκείνου τον οποίο όλοι χειροκροτήσαμε ακολοθήσαμε ως αρχηγό μας. Καθένας αντιλαμβάνεται ότι εννοώ τον Γουίνστον Τσώρτσιλ. Ιδού επί λέξει τι έγραφε στην ιστορία των αγγλόφωνων λαών, τόμος πρώτος σελίδα **21**: "Αποτελεί πρωταρχικό δικαίωμα των ανθρώπων να αποθνήσκουν και να σκοτώνουν στη χώρα στην οποία ζουν και να τιμωρούν με εξαιρετική αυστηρότητα όλα τα μέλη της φυλής τους, τα οποία θέρμαναν τα χέρια τους στο τζάκι του εισβολέα".

Και τώρα μπορώ να πω προς τον διώκτη: "Στρατηγέ Ντάρλιγκ, ο μικρός αυτός λαός τον οποίον πολεμάτε σήμερα επικεφαλής ενός ολόκληρου στρατού, αυτός ο μικρός λαός, αφού δυο φορές πολέμησε υπό τις σημαίες σας, προτίμησε, αντί των δικών σας συμβουλών, τις συμβουλές του μεγαλύτερου βρετανού της σύγχρονης εποχής".

Εξάλλου ο Τσώρτσιλ έγραφε τις φράσεις αυτές όχι από ιδιορρυθμία, αλλά διότι ανταποκρίνονται σε ολόκληρη θεωρία και σε ολόκληρη πρακτική. Ως προς τη θεωρία θα πω μόνο τη λέξη, η οποία λέχθηκε πριν από δυο χιλιάδες χρόνια, διότι οφείλεται στον Κεκέρωνα. Πρόκειται για γνωστή φράση: "Η αντίκρυσση (αντιμετώπιση) με τη βία της βίας επιτρέπεται από όλους τους νόμους και όλα τα δίκαια".

Ο Κικέρων έσφαλε ίσως γενικεύοντας έτσι διότι δεν μπορούσε να φαντασθεί ότι οι φίλοι μας των Ινδιών θα έφθαναν στο σημείο να πρεσβεύουν και να νικούν τη βία με την ειρήνη και την πίστη. Αλλά δεν έσφαλε ο Κικέρων με το να μη αφήνει θέση ούτε για μια εξαίρεση. Διότι, κύριοι αντιπρόσωποι, πόσοι από μας δεν αντιπροσωπεύετε λαούς, οι οποίοι ελευθερώθηκαν αντικρούοντας τη βία με τη βία. Πόσοι λαοί της Αφρικής και της Ασίας, της Ευρώπης και των δύο Αμερικών, δεν χρησιμοποίησαν τη βία εκείνη, τη βία η οποία ήταν δυνατή, για να αποκτήσουν την ελευθερία τους. Ήσαν όλοι αυτοί χωρίς συνειδήσεις και ιδεώδη;

Βλέπω στο βάθος της αίθουσας τους φίλους της αμερικανικής αντιπροσωπείας και δεν μπορώ να αντισταθώ στον πειρασμό να αναγνώσω δυο περικοπές της δήλωσης ανεξαρτησίας, την οποία οι πρόγονοι τους διακήρυξαν το **1776**. "Όταν μια μικρή σειρά από υπερβασίεις και καταχρήσεις, που αποβλέπει αναλλοίωτα στον ίδιο σκοπό, αποδεικνύει πρόθεση να τους υποβάλει υπό απόλυτο δεσποτισμό, αποτελεί δικαίωμα μας, αποτελεί καθήκον τους να ανατρέψουν την τέτοια Κυβέρνηση". Και κατάληξη της δήλωσης, κλασικής σε έμπνευση και διατύπωση: "Και για την υποστήριξη αυτής της δήλωσης με σταθερή εμπιστοσύνη στην προστασία της θείας πρόνοιας υποσχόμαστε αμοιβαία ο ένας στον άλλο τη ζωή μας, η περιουσία μας και την ιερή τιμή μας".

Γιατί σήμερα σε αυτό τον μικρό λαό, τον πολιτισμένο από τόσα χρόνια, ο οποίος βρίσκεται "υπό μακρά σειρά υπερβασιών και καταχρήσεων" εκείνο το οποίο για τους Αμερικανούς και για άλλους υπήρξε δικαίωμα και καθήκον, του το αρνούνται;

Γιατί θέλουν να τους παρουσιάσουν ως δολοφόνους, όταν και αυτοί ριψοκινδυνεύουν τη ζωή τους για την ελευθερία; Θα μας πουν ίσως, όπως επίμονα το έκαμαν οι κ.κ.Νομπλ και Ζορλού, ότι τούτο οφείλεται στο ότι η Κύπρος αποτελεί ειδική περίπτωση. Κύριοι αντιπρόσωποι, γνωρίζω πολύ λίγες αποικίες οι οποίες πριν απελευθερωθούν, δεν

αποτελούσαν ειδική περίπτωση που να αποκλείει την απελευθέρωση τους.

Θα μας πουν ίσως ότι κατηγορούν τους κυπρίους αγωνιστές, διότι κάμνουν κλεφτοπόλεμο τον οποίο περιφρονεί ο κ. Ντάρλιγκ. Θα ήθελα πολύ να μάθω πόσοι απελευθερωτικοί πόλεμοι υπήρξαν, πόλεμοι μαχών εκ παρατάξεως μεταξύ των επαναστατών και των ιμπεριαλιστικών στρατών της αποικιοκρατίας.

Παντού υπήρξαν κλεφτοπόλεμοι και αυτοί που τους διεξήγαγαν έγιναν εθνικοί ήρωες. Ο Γουλιέλμος Τελλ, ο εθνικός ήρωας αυτής της ειρηνικής και πολιτισμένης Ελβετίας, απέκτησε τον τίτλο του, διότι σκότωσε σε ενέδρα τον ξένο διοικητή της περιοχής του. Θα μας πουν ίσως, ότι αυτοί καταφέρονται κατά των Κυπρίων αγωνιστών, διότι φονεύουν γυναίκες και φιλειρηνικούς αμάχους. Οι αγωνιστές, όμως, δήλωσαν ότι δεν διέπραξαν αυτούς τους φόνους. Σπεύδω να πω ότι και εμείς τους απεκηρύξαμε σε όλους τους τόνους και τους καυτηριάζουμε ζωντανά. Προσθέτω όμως συγχρόνως: Ποιος διέπραξε αυτούς τους φόνους; Ποιος είχε συμφέρον να τους διαπράξει; Ποιος είχε συμφέρον να πυροβολήσει πριν από μήνες αμερικανό πρόξενο ενώ διάβαζε στον κήπο του;

Βεβαίως όχι εκείνοι, οι οποίοι με κάθε τέτοια πράξη βλέπουν να ξεσπά εναντίον τους το θαυμασίο ενορχηστρωμένο κύμα της παγκόσμιας αγανάκτησης.

Ποιοί έχουν συμφέρον να ξεσπά τέτοιο κύμα αγανάκτησης εναντίον των Ελλήνων αγωνιστών;

Δεν τολμώ να απαντήσω διότι η απάντηση είναι και λεπτή και βαρύτατη ως κατηγορία.

Μπορώ όμως να πω ότι εμείς υπήρξαμε οι μόνοι οι οποίοι τολμήσαμε να ζητήσουμε όπως επιτροπή, από Ουδέτερους, ερευνήσει όλες τις κατηγορίες και από τις δυο πλευρές. Εζητήσαμε όπως η επιτροπή αυτή, εξετάσει κατηγορίες βασανιστηρίων, αλλά να εξετάσει και απαράδεκτες κατηγορίες εναντίον μας, ότι έχουμε επαφή με την ΕΟΚΑ.

Στις κατηγορίες αυτές ο κ. Ζορλού έφθασε

μέχρι του σημείου να πει ότι απεσπάσαμε τον συνταγματάρχη Γρίβα από τον ελληνικό στρατό για να ηγηθεί της ΕΟΚΑ. Αν αληθεύει ότι ο Διγενής είναι ο Γρίβας σας πληροφορώ ότι ο Γρίβας, γεννήθηκε στην Κύπρο, ανατράφηκε στην Κύπρο, υπήρξε αξιωματικός του ελληνικού στρατού, αλλά ότι από το τέλος του πολέμου βγήκε από το στρατό.

Ήταν πριν από πολύ καιρό συνταξιούχος, όταν-αν αυτός είναι ο Διγενής- πήγε στην πατρίδα του για να πολεμήσει για την ελευθερία. Αλλά αυτή και όλες τις κατηγορίες εμείς επιμόνως ζητήσαμε να τις εξετάσει επιτροπή από Ουδετέρους. Αυτή ασφαλώς θα διαπιστώσει υπερβολές συμφυσείς προς τον διεξαγόμενο αγώνα. Υπερβολές από όλα τα μέρη. Εμείς ζητήσαμε και ζητούμε να εξετασθούν και αυτές. Γιατί μας αρνούνται αυτήν την αμερόληπτη εξέταση; Γιατί μας αρνούνται; Πάντως η πρόταση μας αποδεικνύει την καλή μας πίστη.

Αλλά υπεράνω τέτοιας γνωμάτευσης της Επιτροπής Ουδετέρων εκείνο που ενδιαφέρει είναι η βασική αιτία όλων των πράξεων βίας. Η βασική αιτία είναι η επίμονη παράταση της αποικιοκρατίας στην Κύπρο. Εφόσον η αποικιοκρατική πολιτική θα υπάρχει οι ταραχές είναι αναπόφευκτες. Κατά συνέπεια, σε αυτή πρώτιστα πρέπει να στρέψουμε την προσοχή μας. Οφείλουμε να καταργήσουμε την αιτία. Σε αυτό κάμαμε επικοδομητικές προτάσεις και θα έχω την ευκαιρία να επανέλθω και πάλι λεπτομερέστερα".

Ακολούθησαν ομιλίες άλλων αντιπροσώπων στις **28** Νοεμβρίου **1958**, όταν η Πολιτική Επιτροπή συνερχόταν στη χιλιοστή συνεδρία της από την ίδρυση των Ηνωμένων Εθνών, ο αντιπρόσωπος της Κολομβίας Αλφόνζο Αραούζο υπέβαλε τέταρτο ψήφισμα με το οποίο καλούντο τα Ηνωμένα Έθνη να συστήσουν ομάδα παρατηρητών, οι οποίοι θα μετέβαιναν στην Κύπρο προς επιτόπια εξέταση της κατάστασης.

Υποβάλλοντας την πρόταση του ο Κολομβιανός αντιπρόσωπος είπεν ότι οι παρατηρητές θα μπορούσαν

να μεταβούν στην Κύπρο στις αρχές του 1959 για να αναλάβουν ρόλο επιτροπής καλών υπηρεσιών και να εισηγηθεί φόρμουλα κατανόησης και συμφωνίας.

Πρόβλεπε η πρόταση του Κολομβιανού αντιπροσώπου, την οποία δέχθηκε αμέσως με επιφύλαξη η Ελλάδα, αλλά απέρριψε η Βρετανία, γιατί κατά την άποψη του Νομπλ η Βρετανία δεν έκρινε ότι το Κυπριακό ήταν ζήτημα το οποίο μπορούσαν να παρακληθούν τα Ηνωμένα Έθνη να κινητοποιηθούν:

"Η Γενική Συνέλευση, κρίνοντας ότι πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια προς εξεύρεση δημοκρατικής και ειρηνικής λύσης του προβλήματος, σύμφωνα με τον Καταστατικό χάρτη των Ηνωμένων Εθνών,

1. συνιστά σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη,

α) όπως επαναλάβουν και συνεχίσουν διαπραγματεύσεις προς τον σκοπό αυτό, όσο το δυνατό νωρίτερα και με τη βοήθεια της ομάδας παρατηρητών για την οποία γίνεται μνεία κατωτέρω,

β) όπως μη ενθαρρύνουν ή υποστηρίζουν βία, η οποιαδήποτε ενέργεια, η οποία δυνατό να αποβεί επιβλαβής στους κατοίκους της νήσου.

2. Αποφασίζει να ιδρύσει Ομάδα Παρατηρητών προς προαγωγή των διαπραγματεύσεων που προαναφέρονται ύστερα από άμεση επί τόπου μελέτη της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης στη νήσο και εάν κριθεί κατάλληλο να αναλάβει, ύστερα από πρόσκληση των ενδιαφερομένων μερών, το ρόλο επιτροπής καλών υπηρεσιών για να διευκολύνει την επίτευξη της λύσης.

3. Εξουσιοδοτεί το Γενικό Γραμματέα να αναλάβει τα αναγκαία μέτρα προς τον σκοπό αυτό.

4. Καλεί την Ομάδα Παρατηρητών, να υποβάλει έκθεση στη Γενική Συνέλευση, μέσω του Γενικού Γραμματέα για το έργο της".

Ενώ οι εργασίες της Πολιτικής Επιτροπής προχωρούσαν με πολύ αργό ρυθμό και η παρουσία τεσσάρων ψηφισμάτων δυσκόλευε τα πράγματα περισσότερο, άρχισαν να ξεκαθαρίζουν οι θέσεις των

δυσω υπερδυνάμεων Αμερικής και Ρωσίας, έναντι του Κυπριακού.

Ο Αμερικανός αντιπρόσωπος τασσόταν έμμεσα με τη Βρετανία για άλλη μια φορά και πρόσθεσε:

"Η γνώμη των Ηνωμένων Πολιτειών είναι ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να επεξεργασθούν λύση. Δεν μπορούν να αναμένουν να λύσουν το πρόβλημα στη διάρκεια της συζήτησης της Συνελεύσης. Οτι τα Ηνωμένα Έθνη μπορούν να κάνουν και θα το κάνουν, είναι να δουν ότι οι συζητήσεις τους θα διευκολύνουν τους αμέσως ενδιαφερόμενους να εξεύρουν αμοιβαία αποδεκτήν λύση.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν πήραν θέση έναντι οποιασδήποτε φόρμουλας για μια τελική λύση,. Ο λόγος είναι ότι καμιά φόρμουλα δεν είναι αποδεκτή από όλους τους ενδιαφερόμενους. Αυτό δεν σημαίνει ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες αδιαφορούν έναντι της κρίσιμης ανάγκης για επίτευξη λύσης. Απεναντίας οι Ηνωμένες Πολιτείες ζητούν λύση και είναι πρόθυμες να βοηθήσουν κατά οποιονδήποτε τρόπο μπορούν.

Παρά τη βία οι Ηνωμένες Πολιτείες σημείωσαν ορισμένα ενθαρρυντικά στοιχεία από την περασμένη Συνέλευση. Διεξήχθησαν διαπραγματεύσεις και οι Ηνωμένες Πολιτείες λυπήθηκαν όταν οι προσπάθειες αυτές κατέρυσαν, διότι πίστευαν ότι παρεχόταν πραγματική υπόσχεση για σημαντική πρόοδο.

Οπως και κατά το παρελθόν οι Ηνωμένες Πολιτείες θα αποφασίσουν ποια στάση θα ακολουθήσουν έναντι των ψηφισμάτων στη βάση του εάν θα αυξάνουν ή θα ελαττώνουν την πιθανότητα διεξαγωγής μελλοντικών διαπραγματεύσεων.

Οι αμερικανοί προσπαθούσαν να φανούν ουδέτεροι, αλλά δεν τα κατάφεραν και αυτό προκάλεσε την αντίδραση του Μακαρίου, ο οποίος σε συνέντευξη του στην εφημερίδα "συμμαχία" επετέθη εναντίον των Ηνωμένων Πολιτειών και τις προειδοποίησε ότι "ουδετερότητα σε εθνικά ζητήματα είναι επιβλαβής" για τα συμφέροντα τους.

Ο Ρώσος Αρκάντι Σομπόλεφ τάχθηκε αναπιφύλακτα υπέρ της Κύπρου και επέκρινε τη

Βρετανία ότι ήθελε να μη εγκαταλείψει την κυριαχία της στην Κύπρο, τη οποία είχε εγκαθιδρύσει, όπως είπε, με τη δύναμη των όπλων της.

Πρόσθεσε:

"Η Βρετανία έχει αγνοήσει την έκκληση των Ηνωμένων Εθνών του **1956** για τη λύση του ζητήματος. Παρόλον ότι υπό την πίεση των δυτικών δυνάμεων το περσινό ελληνικό ψήφισμα δεν εγκρίθηκε απο τη Γενική Συνέλευση, εκδηλώθηκε η αξίωση των μελών, όπως δοθεί στον κυπριακό λαό το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης. Οι βρετανικές αρχές ακολούθησαν πολιτική τρόμου και βίας στην Κύπρο.

Για να κερδίσει χρόνο και να δημιουργήσει εμπόδια για τη λύση, η βρετανική Κυβέρνηση προέβη πέρσι σε διάφορα τεχνάσματα, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και το καλούμενο σχέδιο Μακμίλλαν.

Για αιώνες δεν σημειώθηκαν συγκρούσεις στην Κύπρο και μόνο τελευταία για να δικαιολογήσουν το τρομοκρατικό καθεστώς τους οι Βρετανικές αρχές κατέφυγαν στον παλιό ιμπεριαλιστικό κανόνα του διαίρει και βασίλευε.

Είναι κοινώς γνωστό ότι οι αποικιοκράτες αντιτίθενται στη χορήγηση ανεξαρτησίας σε χώρες στις οποίες δεν έχουν οικονομικά και στρατηγικά συμφέροντα. Η Βρετανία ενδιαφέρεται για την Κύπρο πρωταρχικά ως βάση προς υποστήριξη της επιρροής της που καταρρέει στη Μέση Ανατολή.

Η Κύπρος είναι αναγκαία για τη Βρετανία και το Βορειοατλαντικό Συνασπισμό προς διατήρηση των πετρελαίων και προς καταστολή του Απελευθερωτικού κινήματος στην Εγγύς Ανατολή.

Η Κύπρος χρησιμοποιήθηκε στην αγγογαλλική επιδρομή κατά της Αιγύπτου και για επεμβάσεις στο Λίβανο και την Ιορδανία. Και ο Πρόεδρος Αϊ ζενχάουερ ακόμη απέστειλε ειδικό μήνυμα προς το Βασιλέα των Ελλήνων για να ασκήσει την επιρροή του. Ολόκληρος ο συνασπισμός του NATO χρησιμοποιήθηκε για να ασκήσει πίεση στην Ελλάδα.

Η Σοβιετική Ένωση πιστεύει ότι όσο νωρίτερα εξαλειφθούν τα επονείδιστα υπολείμματα της

αποικιοκρατίας τόσο το καλύτερο και η Σοβιετική αντιπροσωπεία θα υποστηρίξει τις προτάσεις οι οποίες ικανοποιούν τα δίκαια αιτήματα των Κυπρίων και του δικαιώματος για αυτοδιάθεση".

Οι θέσεις των διαφόρων πλευρών ήταν διϊστώμενες και στις 30 του μηνός υποβλήθηκε ένα πέμπτο ψήφισμα, από την Περσία (Ιράν) αυτή τη φορά, που υποστήριζε τις βρετανικές απόψεις, σε μια προσπάθεια όπως υποστήριξε, να γεφυρωθούν οι διαφορές.

Με το ψήφισμα καλούνταν οι ενδιαφερόμενοι να προσέλουν σε διαπραγματεύσεις. Για να χρυσώσει το χάπι η Περσία παρέθεσε μια παράγραφο με την οποία εκφραζόταν η επιθυμία επίλυσης του Κυπριακού σύμφωνα με τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.

Το περσικό ψήφισμα έχει ως εξής:

"Η Γενική Συνελευση υπενθυμίζοντας το ψήφισμα της υπ' αριθμό 1013 της 26ης Φεβρουαρίου 1957, στο οποίο εκφραζόταν η διακαής επιθυμία για ειρηνική, δημοκρατική και δίκαιη λύση, σύμφωνα προς τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και η ελπίδα ότι οι συνομιλίες θα επαναληφθούν και συνεχιστούν προς τον σκοπό αυτό,

Σημειώνοντας με λύπη ότι τέτοιες συνομιλίες δεν έχουν επαναληφθεί μέχρι τούδε,

Εκφράζοντας το ενδιαφέρον της ότι η βία στη νήσο παραμένει αμείωτη και ότι οι φιλικές σχέσεις μεταξύ των ενδιαφερόμενων Εθνών εξακολουθούν να επιδεινώνονται, λόγω του Κυπριακού,

Επιθυμώντας την ταχεία επάνοδο ειρηνικών συνθηκών στη νήσο, την αποκατάσταση φιλικών σχέσεων και καλής γειτονίας μεταξύ των ενδιαφερόμενων μελών- χωρών και την ταχεία λύση της διεθνούς αυτής διαφοράς, σύμφωνα προς τους σκοπούς και τις αρχές του Χάρτη με τον δέοντα σεβασμό προς τα βασικά δικαιώματα των δυο λαών, οι οποίοι ζουν στη νήσο και τις ειδικές περιστάσεις της περιοχής αυτής,

Καλεί τις τρεις ενδιαφερόμενες χώρες-μέλη όπως επαναλάβουν πρόθυμα τις συνομιλίες με τη

συμμετοχή αντιπροσώπων των δυο κοινοτήτων για να καταλήξουν σε μια τέτοια λύση".

Την επομένη έπαιρνε το λόγο και ο Ινδός Κρίσνα Μένον, υποστηρικτής της ανεξαρτησίας της Κύπρου, ο οποίος μαζί με άλλες οκτώ χώρες υπέβαλε ένα έκτο ψήφισμα.

Το ψήφισμα που υποβλήθηκε από την Ινδία, την Κεϋλάνη, την Αϊτή, την Ισλανδία, την Ιρλανδία, το Νεπάλ, τον Παναμά, το Σουδαν και την Ηνωμένη Αραβική Δημοκρατία (Αίγυπτος) καλούσε τη Βρετανία να συνεχίσει τις συνομιλίες, με σκοπό την προαγωγή της αυτοκυβέρνησης για την Κύπρο, σύμφωνα με τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών και τη διατήρηση της ακεραιότητας της Κύπρου.

Το ψήφισμα που προσυπέγραψε αργότερα και η Αιθιοπία δεχόταν με ικανοποίηση τις εξηγήσεις που είχαν δώσει τόσο η Βρετανία, ότι δεν ευνοούσε τη διχοτόμηση της Κύπρου, όσο και η Ελλάδα, ότι δεν αποσκοπούσε την Ένωση της Κύπρου με αυτήν.

Πρόβλεπε το ψήφισμα που έγινε γνωστό ως ψήφισμα των Δέκα:

Η Γενική Συνέλευση, αφού μελέτησε το Κυπριακό ζήτημα, υπενθυμίζοντας το υπ' αρ **1013** ψήφισμά της, το οποίο εξέφραζε τη μέγιστη επιθυμία για μια ειρηνική, δημοκρατική και δίκαιη λύση, σύμφωνα προς τους σκοπούς και τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και την ελπίδα ότι διαπραγματεύσεις, θα αναληφθούν και συνεχισθούν προς τον σκοπό αυτό,

εκφράζοντας ανησυχία για την κατάσταση στην Κύπρο,

σημειώνοντας με λύπη ότι οι μέχρι τούδε προσπάθειες που καταβλήθηκαν δεν απέληξαν σε λύση,

επιθυμώντας να δει την αποκατάσταση ειρηνικών συνθηκών και να προαγαγει φιλικές σχέσεις στην περιοχή.

υποδεχόμενη ευμενώς τη δήλωση του αντιπροσώπου του Ηνωμένου Βασιλείου, ότι η Κυβέρνηση του επιδιώκει να "βοηθήσει στη διατήρηση της ενιαίας προσωπικότητας της Κύπρου,"

υποδεχόμενη επιπλέον ευμενώς τη δήλωση του αντιπροσώπου του Ηνωμένου Βασιλείου, ότι η Κυβέρνηση του δεν ευνοεί το διαμελισμό της Κύπρου ή θεωρεί αυτόν ως ότι αποτελεί λύση του προβλήματος,

υποδεχόμενη ευμενώς την πρόσφατη δήλωση της ελληνικής Κυβέρνησης ότι αυτή δεν έχει εδαφικές αξιώσεις ή επεκτατικές επιθυμίες σε σχέση με την Κύπρο,

πιστεύοντας ότι ο Κυπριακός λαός δικαιούται αυτοκυβέρνησης, σύμφωνα προς τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών:

1. προτρέπει όλους τους ενδιαφερόμενους, ιδιαίτερα την Κυβέρνηση και το λαό της Κύπρου, όπως καταβάλουν τις άριστες προσπάθειες τους προς εγκαθίδρυση συνθηκών κατάπαυσης της βίας στην Κύπρο, που υποβοηθούν ειρηνικές διαπραγματεύσεις.

2. φρονεί ότι αποτελεσματικές πρόνοιες για την προστασία όλων των νόμιμων συμφερόντων της μειονότητας είναι ουσιώδεις για σταθερή διευθέτηση,

3. ζητεί από την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου όπως συνεχίσει τις διαπραγματεύσεις προς τον σκοπό προαγωγής αυτοκυβέρνησης για την Κύπρο, σύμφωνα προς τις πρόνοιες του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και προς διατήρηση της ακεραιότητας της,

4. Καλεί όλα τα κράτη- μέλη όπως συνεργασθούν προς τον σκοπό αυτό, αναλαμβάνοντας να σεβασθούν την ακεραιότητα της Κύπρου ως και την αυτοκυβέρνησή της, όταν αυτή επιτευχθεί πλήρως.

Η βροχή των ψηφισμάτων συνεχίστηκε και το Βέλγιο υπέβαλε δικό του ψήφισμα (7ο) με το οποίο ζητούσε κατάπαυση της βίας και έναρξη διαπραγματεύσεων.

Το Βέλγιο όμως ζητούσε όπως το ψήφισμα του παραμείνει σε εφεδρεία και μη αναμιχθεί με τα άλλα ψηφίσματα, γιατί κατά την άποψη του Βέλγου αντιπροσώπου, θα έχανε την αξία του.

Ο Βέλγος αντιπρόσωπος προέβη στη διευκρίνιση αυτή έπειτα από έκκληση του αντιπροσώπου του Μεξικού Ραφαέλ Ντε Λα Κολίνα, ο οποίος σαν είδε και

το έβδομο ψήφισμα να κατιτίθεται ενώπιον της Πολιτικής Επιτροπής του ΟΗΕ εξέφρασε την άποψη ότι δεν θα μπορούσε να ψηφισθεί κανένα και ζήτησε όπως συσταθεί επιτροπή για την εξεύρεση ενός μόνο συμβιβαστικού ψηφίσματος.

Αυτό έγινε γιατί ενώ μερικά ψηφίσματα θεωρούνταν ικανοποιητικά από τους αγγλοαμερικανούς και τους Τούρκους κυρίως και άλλα από την Επιτροπή των Δέκα ή την Ελλάδα και την Κύπρο που παρακολουθούσε τη συζήτηση ως παραρητηρητής.

Η ευφορία ψηφισμάτων ήταν κάτι το πρωτοφανές. Η κάθε χώρα προσπαθούσε να καταθέσει το δικό της ή εκείνο που ευνοούσε τις θέσεις της περισσότερο. Για παράδειγμα ο Ευάγγελος Αβέρωφ ευνοούσε, εκτός από το ελληνικό ψήφισμα, το Κολομβιανό, αλλά με επιφυλάξεις, γιατί όπως είπε, ήθελε να γνωρίζει τους όρους εντολής της επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών, η οποία θα στελλόταν στην Κύπρο βάσει του σχεδίου της Κολομβίας.

Όπως είπε ο Αβέρωφ το Κολομβιανό ψήφισμα άγγιζε μεν την ουσία του ζητήματος, διότι το συνέδεε με τον ΟΗΕ, αλλά είχε αδύνατα σημεία που καθιστούσαν αδύνατο για την Ελλάδα να το δεχθεί πλήρως.

Ο Αβέρωφ είπε ότι το ψήφισμα των Δέκα χωρών αποτελούσε την τελευταία υποχώρηση της Ελλάδας και ότι το περσικό ήταν άλλη εκδοχή του τουρκικού ψηφίσματος.

"Ενώ το τουρκικό επιχειρεί να εξασφαλίσει τον διαμελισμό με ανοικτή πόρτα, το περσικό προσπαθεί να εισαγάγει αυτόν από τη πίσω πόρτα" είπε χαρακτηριστικά ο Αβέρωφ σχολιάζοντας το ψήφισμα της Περσίας.

Ορισμένες πληροφορίες ανέφεραν μάλιστα ότι το ψήφισμα αυτό είχε καταρτισθεί με τη συνεργασία της Αγγλίας.

Η Περσία σαν κατατέθηκε το ψήφισμα των Δέκα χωρών, έκαμε μια προσπάθεια να τροποποιήσει το δικό της για να το κάμει να φαίνεται όμοιο με εκείνο των Δέκα, αλλά απέτυχε.

Ο Πέρσης αντιπρόσωπος Τζαλάλ Αμπντόχ

πρότεινε τροποποίηση του σχεδίου του με την προσθήκη σ' αυτό της φράσης "όπως αναπτυχθούν (στην Κύπρο) αυτοκυβέρνηση και ελεύθεροι θεσμοί, σύμφωνα προς τον Καταστατικό Χάρτη και τους νόμιμους ποθους των Κυπρίων", αλλά οι άλλες πρόνοιες του (έκκληση για συνομιλίες μεταξύ των τριών χωρών Αγγλίας, Τουρκίας και Ελλάδας- και των δυο κοινοτήτων της νήσου-Ελλήνων και Τούρκων) εξουδετέρωναν την πρόνοια αυτή, γιατί αναμίγνυε την Τουρκία στο Κυπριακό.

Εισηγούμενος την τροποποίηση του ο Πέρσης αντιπρόσωπος είπε ότι πρόθεση του ήταν να ληφθούν υπόψη και οι γνώμες των αντιπροσώπων που ήθελαν να δουν την ιδέα της αυτοκυβέρνησης να εκφράζεται σαφώς και να προσαρμοσθεί το σχέδιο του προς τις σχετικές πρόνοιες του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ.

Ο Αβέρωφ δεν δέχθηκε ούτε την τροπολογία αυτή λέγοντας ότι "εκ πρώτης όψεως το νέο περσικό ψήφισμα δεν παρουσιάζει τα εποικοδομητικά στοιχεία, τα οποία, όπως πιστεύει η Ελλάδα, πρέπει να περιλαμβάνει τέτοιο έγγραφο".

Η Αγγλία και οι Τούρκοι και αργότερα και οι Ηνωμένες Πολιτείες, έκαμε μεγάλο αγώνα από την αρχή να ματαιώσει την έγκριση του ψηφίσματος των Δέκα, των οποίων ηγείτο ο ινδός Κρίσνα Μένον και στην προσπάθεια της αυτή αντάλλαξε βαριές φράσεις με τον ινδό αντιπρόσωπο.

Από την αρχή μόλις κατατέθηκε το ψήφισμα των Δέκα χωρών την 1η Δεκεμβρίου 1958 που καλούσε την Βρετανία να συνεχίσει τις συνομιλίες με σκοπό την προαγωγή της αυτοκυβέρνησης στην Κύπρο, σύμφωνα με τις αρχές του ΟΗΕ και τη διατήρηση της ακεραιότητας της νήσου, ο άγγλος αντιπρόσωπος Νομπλ το καταπολέμησε άγρια.

Ο Νομπλ προσπάθησε να δημιουργήσει εντυπώσεις και είπε ότι η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ δεν μπορούσε να επιβάλει λύση και ότι κανένα από τα ενδιαφερόμενα μέρη δεν θα εγκατέλειπε τη θέση του.

Εξ άλλου, είπε, "υπάρχει στην Κύπρο τώρα σφοδρό διακοινοτικό αίσθημα" και τόνισε ότι η πρόνοια για

ακεραιότητα της νήσου αποτελούσε παρεξήγηση, γιατί η Αγγλία δεν θεωρούσε τον διαμελισμό σαν λύση. Ο διαμελισμός, είπε, αποτελούσε τον πόθο της μιας κοινότητας και της μιας από τις ενδιαφερόμενες Κυβερνήσεις.

Ο Νομπλ προέβη μάλιστα και σε μια απειλή:

"Αν οι εισηγητές του σχεδίου ψηφίσματος των εννέα χωρών επιμένουν επίσημα να κάμουν μνεία της διατήρησης της ακεραιότητας της Κύπρου στην πράξη είναι δυνατό να προκαλέσουν τους αντιπάλους της ιδέας αυτής να αντιταχθούν στην απόφαση με εμφύλιο πόλεμο ή με ευρύτερη ακόμη σύρραξη".

Ο άγγλος αντιπρόσωπος πήρε φόρα, ενώ δεν δικαιούτο να σχολιάσει το ψήφισμα τη στιγμή που είχε κατατεθεί. Αγανακτισμένος ο ισλανδός αντιπρόσωπος του έκοψε το βήχα:

"Είναι ασυνήθιστο να συζητεί κάποιος και να καταπολεμά άγρια ένα ψήφισμα ενώ αυτοί που το υπέβαλαν δεν έχουν ακόμα την ευκαιρία να το αναπτύξουν. Το ψήφισμα θα συζητηθεί αύριο και θα έχετε την ευκαιρία να το αντικρούσετε".

Ο Νομπλ κατάπνε τη γλώσσα του, ζήτησε συγγνώμη και περιορίστηκε να πει ότι μπορούσε να κάμει ένα ή δυο σχόλια.

Όταν την επομένη άρχισε η νέα συνεδρία (2.12.58) ο Αβέρωφ κατάγγειλε τον Νομπλ ότι απείλησε τα Ηνωμένα Έθνη με πόλεμο:

" Η δήλωση του κ. Νομπλ είναι πρωτοφανής στα χρονικά των Ηνωμένων Εθνών και αποτελεί υπόσχεση πολέμου για να προδικάσει απόφαση του ΟΗΕ. Η δήλωση του κ. Νομπλ αποτελεί πρόκλησηβίας και καλεί τους τορκουςΚυπρίους να φονεύσουν τους ελληνες αδελφούς τους. Ο κ. Νομπλ είπεν ότι ο Χάρτης του ΟΗΕ καταπατεί τις αρχές του Ατλαντικού Συμφώνου. Αυτό αποτελεί απροκάλυπτη προσβολή των αντιπροσώπων που παρακάθονται στην Επιτροπή αυτή, των οποίων η αποστολή είναι πολύ ανώτερη από οποιοδήποτε τέχνασμα ή απειλή.

Ο κ. Νομπλ αποκάλυψε την πραγματική πολιτική

της Βρετανικής Κυβέρνησης στην Κύπρο, η οποία είναι προκλητική. Τι πράττουμε εδώ; Τι αντιπροσωπεύουμε εδώ; Ποια θέση έχει στις ομιλίες μας ο Καταστατικός Χάρτης και ο Διεθνής Νόμος; Ενόψη της απειλής αυτής για επιδρομή, η Ελλάδα παρέσχε πολλές αποδείξεις ότι ουδέποτε φοβήθηκε. Ουδέποτε θα διεξαγάγομε εμείς επιδρομή. Οσο για την ψεσινή απειλή βλέπουμε αυτή με ηρεμία.

Ο,τι συνέβη χθες είναι σοβαρότατο, αποδεινύει δημόσια σε τι είδους διάσκεψη η Βρετανία καλεί την Ελλάδα να μετάσχει με το ψήφισμά της. Αλλ το σοβαρότερο είναιίότι ψες απειλήθηκαν το γόητρο και η ελεύθερη γνώμη των Ηνωμένων Εθνών.

Αλλα ο Νομπλ είχε πολλά να ακούσει και από τον Κρίσνα Μένον για την πολιτική της χώρας του και γενικά για τα σχέδια της για την Κύπρο. Ο Μένον μιλούσε με... ελληνική γλώσσα. Αφού ανασκόπησε τις προηγούμενες συζητήσεις του κυπριακού στην Πολιτική Επιτροπή του ΟΗΕ πρόσθεσε:

"Τρεις βρετανοί πρωθυπουργοι, οι Γλάδστων, Λόϊδ Τζιορτζ και Τσέρτσιλ, μίλησαν κάποτε για την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα. Η Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα αποτέλεσε για πολύ χρόνο μέρος της βρετανικής πολιτικής, μέχρις ότου μεταβλήθηκε η εθνική πολιτική της. Τότε ήλθαν οι λόγοι της έλλειψης ενότητας. Η ιδέα της Ένωσης δεν ήταν μόνο ελληνική ιδέα, αλλά ήταν μέρος της βρετανικής πολιτικής. Περί τα τέλη του 19ου αιώνα κλήθηκαν οι βρετανοί, όχι για να καταλάβουν την Κύπρο, αλλά για να προστατεύσουν την κυριαρχία της. Σκοπός της πρόσκλησης των Βρετανών στην Κύπρο, από την τουρκική Κυβέρνηση, ήταν για να προστατεύσουν την ακεραιότητα της Κύπρου από την τσαρική Ρωσία. Ηταν λοιπόν η Κύπρος, και όχι οι Έλληνες ή οι Τούρκοι που καταλήφθηκε. Η Κύπρος ήταν μια αποικία του στέμματος και όχι δυο αποικίες. Διορίσθηκε ένας κυβερνήτης, ο οποίος ήταν κυβερνήτης οόκληρης της νήσου ότι δεν υπήρξε ζήτημα διαμελισμού. Δεν υπήρξε

περίοδος στην Ιστορία της Κύπρου, κατά την οποία υπήρξαν δυο χωριστές οντότητες.

Δεν υπάχει οροθετική γραμμή, ή μια πλευρά της οποίας να είναι τουρκική και η άλλη ελληνική. Και εάν πρόκειται να λάβουμε υπόψη τις μειονότητες, πρέπει να λάβουμε υπόψη και τις άλλες μικρότερες μειονότητες, τους αρμένιους, τους άραβες και άλλους.

Υπάρχουν πολλές αποδείξεις ότι ο κυπριακός πληθυσμός έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά".

Αναφερόμενος στην τουρκική στάση έναντι της νήσου ο κ. Μένον είπε:

"Η Τουρκία παρέδωσε την Κύπρο στη Βρετανία και μετά την έκρηξη του Παγκοσμίου πολέμου του **1914** η Βρετανία βρήκε ότι δεν μπορούσε να κυβερνά τη νήσο από μέρους εχθρικής δύναμης. Τότε άρχισε η ημέρα όταν η Βρετανία πασάρτησε την Κύπρο και υπό τη βρετανική διακυβέρνηση η νήσος γνώρισε ευημερία πολύ μεγαλύτερη εκείνης την οποία γνώρισε υπό την τουρκική διοίκηση. Αλλά ορισμένα πολιτικά γεγονότα σημειώθηκαν ένα από τα οποία ήταν η εγκατάλειψη από τους Τούρκους με τη συνθήκη της Λωζάννης όλων των δικαιωμάτων τους επί της Κύπρου. Δεν υπάρχει ζήτημα επιφύλαξης δικαιωμάτων κυριαρχίας από τους Τούρκους.

Η Βρετανία κατέστη η νόμιμη κυρίαρχη δύναμη και γι' αυτό ακριβώς το λόγο το πρόβλημα είναι μεταξύ του λαού και της Βρετανικής Κυβέρνησης, η πρόοδος της Κύπρου σε πλήρη εθνική οντότητα αποτελούσε ευθύνη της Βρετανίας την οποία δεν μπορούσε να συμερισθεί οποιοσδήποτε άλλος.

Η Βρετανία διακήρυξε ότι υπάχουν δυο βασικές αρχές της Βρετανικής πολιτικής, η εξάλειψη της βίας και ο συνεταιρισμός. Οσον αφορά την πρώτη οι Ινδίες συμφωνούν. Η βία είναι πάντοτε ασύνητος και δεν πλήττει πάντοτε το πρόσωπο εναντίον του οποίου στρέφεται. Αλλά το βρετανικό σχέδιο δεν μπορεί να εφαρμοσθεί εκτός εάν τα δύο ανεξάρτητα Έθνη επιθυμούν να καταστούν συνέταιροι. Είναι δυνατό να καταστεί αναπόφευκτος ο διαμελισμός, αλλά

η ορθή πολιτική είναι να μη τεθούν τα θεμέλια του. Οποιοδήποτε σχέδιο διαμελισμού της νήσου είναι καταδικαστέο. Πρωταρχικό μέλημα πρέπει να είναι η ευημερία του Κυπριακού λαού".

Ο βρετανός αντιπρόσωπος ο Ναύαρχος Νομπλ προσπάθησε να αλλάξει την εντύπωση που είχε δημιουργήσει την απειλή του για εμφύλιο πόλεμο την επομένη μέσα σε μια θυελλώδη συζήτηση τονίζοντας ότι πρόκειται για γελοίο ισχυρισμό το ότι η Αγγλία απείλησε με ένα τέτοιο κίνδυνο και πρόσθεσε:

" Αλλ' αποτελεί πίστη της Βρετανίας, ότι υφίσταται πραγματικός κίνδυνος ότι η παρούσα διακοινοτική διαμάχη στη νήσο δυνατό να επιδεινωθεί σε εμφύλιο πόλεμο, όπως συνέβαινε πριν από λίγο το περασμένο θέρος. Οι συνέπειες του θα ήσαν τότε αφάνταστες, κανένας δε δεν μπορεί να είναι πεπεισμένος, ότι αυτός θα περιορισθεί στην Κύπρο.

Η Βρετανία βλέπει τον κίνδυνο, ότι εάν η Γεν. Συνέλευση ενεργήσει καθ'ον τρόπο η Βρετανία νομίζει ως άφρονα, οι ταλαιπωρίες στην Κύπρο θα φαίνονται ως παιδικό άθυρμα συγκρινόμενες προς ό,τι δυνατό να συμβεί. Αισθανόμαστε ότι έχουμε καθήκον να προειδοποιήσουμε τη Γεν. Συνέλευση για τον κίνδυνο αυτό".

Ο αντιπλοίαρχος Νόμπλ είπε ότι ήθελε να επισύρει την προσοχή των μελών σε "ένα βασικό γεγονός, το οποίο η ομιλία του κ. Μένον έκαμε απλό" και συνέχισε:

" Η ομιλία αυτή, αποτελεί θεμελιώδη επίκριση της πολιτικής την οποία η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου εξέλεξε με την πλέον προσεκτική εξέταση, όπως ακολουθήσει προς το συμφέρον της ευημερίας των κατοίκων της Κύπρου και των άλλων ενδιαφερομένων μερών. Κατόπιν μιας τέτοιας κριτικής κανένας από μας δεν πρέπει να αμφιβάλλει πού ο κ. Μενον ίσταται. Θεωρεί ότι το Ηνωμένο Βασίλειο λανθάνεται πλήρως. Δεν εξετάζω το δικαίωμα του να έχει τη γνώμη αυτή, αλλά αυτή τον αποστερεί οποιουδήποτε τίτλου για το ρόλο ενός αμερόληπτου και αντικειμενικού

μεσολαβητή στη διαφορά αυτή. Ικανοποιητικοί τύποι συμβιβασμού δεν προσάγονται από εκείνους, οι οποίοι αποφάσισαν εκ των προτέρων ότι το ένα από τα διαφιλονικούντα μέρη, λανθάνεται πλήρως. Αντίθετα το περσινό ψήφισμα έχει όλα τα στοιχεία ενός γνήσιου συμβιβασμού. Αυτό αποφεύγει τον μεγάλο κίνδυνο να προδικάσει το μέλλον. Δεν αποδίδει σε οποιονδήποτε από τους ανταγωνιζόμενους όλα όσα αυτοί θα ήθελαν να δουν ιδεωδώς σε ένα ψήφισμα. Αλλά οι συνομιλίες στις οποίες καλεί τους ενδιαφερόμενους, είναι κάτι για το οποίο ασφαλώς όλοι μπορούν να συμφωνήσουν απόλυτα".

Ο Κρίσνα Μένον δεν τα έβαλε κάτω. Του απάντησε την ίδια στιγμή βάλλοντας και εναντίον του συμμάχου του, του υπουργού Εξωτερικών της Τουρκίας Φατίν Ζορλού που τον είχε κατηγορήσει ότι ευνοούσε την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα:

" Εκείνοι οι οποίοι υποστηρίζουν τη θέση την οποία έλαβε ο Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών, στο ζήτημα των μη αυτοκυβερνώμενων εδαφών, δεν θα αναμενόταν να συμμερισθούν την άποψη της Βρετανικής Κυβέρνησης, ότι την κυριαχία της θα συμεριζόταν όχι ο λαός της Κύπρου, αλλά αντιπρόσωποι δυο άλλων χωρών. Είμαστε ολοκληρωτικά εναντίον της Ένωσης".

Ο Ζορλού ήταν η άλλη όψη του βρετανικού νομίσματος που πίεζε για να εξασφαλίσει δικαιώματα στην Κύπρο, που του τα πρόσφερε στο πιάτο με το σχέδιο του ο Μακμίλλαν και δεν ήθελε με κανένα τρόπο να τορπιλλισθεί ή να βρεθεί άλλη φόρμουλα που να αποστερούσε την Τουρκία από τα δικαιώματα που της πρόσφερε ο Μακμίλλαν.

Έτσι αφού ανέλυσε στις **2.12** Δεκεμβρίου την όλη πορεία της συζήτησης ενώπιον της Πολιτικής Επιτροπής προσπάθησε να δείξει στους ξένους ότι η χώρα του είχε πάντοτε δικαιώματα στο νησί, λέγοντας ότι η Κύπρος υπήρξε πάντοτε τμήμα της Μικράς Ασίας και ουδέποτε υπήρξε πολιτική οντότητα και απαλλαγμένη εξωτερικής κυριαρχίας.

Ο Ζορλού στράφηκε πολύ παλιά και είπε ότι ο

ισχυρισμός ότι όλα ήταν ήσυχα μέχρι το **1954** δεν ήταν αληθινός και ότι η διένεξη μεταξύ των δυο κοινοτήτων της Κύπρου χρονολογείτο από το **1878**.

Στη συνέχεια παρατήρησε ότι διάφοροι ομιλητές είχαν εκφράσει την ιδέα ότι, παρά το γεγονός ότι το κυπριακό κράτος δεν υφίστατο θα δημιουργείτο στο μέλλον και πρόσθεσε:

" Η ιδέα αυτή είναι αντίθετη προς την έννοια περί εθνότητας. Η μειονότητα στην Κύπρο ανησυχεί μεγάλως μήπως υπαχθεί υπό νέα ξένη κυριαρχία. Αισθάνεται ότι οι δίκαιοι πόθοι της για διαμελισμό της Νήσου δεν θα πραγματοποιηθούν. Τα Ηνωμένα Έθνη βρίσκονται ενώπιον ενός προβλήματος που αφορά τρεις σύμμαχες χώρες".

Οι συζητήσεις συνεχίζονταν χωρίς να ξεκαθαρίζει τίποτε. Ο καθένας παρέμενε σταθερός στις θέσεις του. Αλλά σιγά, σιγά άρχισε να φαίνεται ότι το περσικό ψήφισμα, που όπως είπε ο Ζορλού θα υποστήριζε χωρίς να επιμένει να γίνει ψηφοφορία στο δικό του (το ίδιο έκαμε και η Αγγλία) θα εξασφάλιζε τις περισσότερες ψήφους. Την Τουρκία και την Αγγλία ακολούθησαν και άλλοι αντιπρόσωποι. Ακόμα και ο αμερικανός αντιπρόσωπος βγήκε από την "ουδετερότητα" και το υποστήριξε. Η ψήφος του έγερνε για καλά την πλάστιγγα προς το περσινό ψήφισμα.

Ο Αβέρωφ με δυσκολία συγκρατούσε την αγανάκτηση του για τη στάση αυτή των Αμερικανών και ξιφούλκησε εναντίον του Κάμποτ Λοτζ:

" Η αμερικανική αντιπροσωπεία έλεγε πάντοτε ότι θα παρέμενα ουδέτερη στη διένεξη αυτή μεταξύ τριών από τους φίλους της. Εμείς αντιτιθέμεθα προς το ιρανικό (περσικό) ψήφισμα οι Ηνωμένες Πολιτείες το υποστηρίζουν. Πού είναι η ουδετερότητα; Οι Ηνωμένες Πολιτείες έλεγαν πάντοτε στην Ελλάδα ότι ήταν υπέρ του συμβιβασμού. Τότε γιατί, όταν μια μεγάλη πλειψηφία τάχθηκε υπέρ του συμβιβασμού, οι Ηνωμένες Πολιτείες απέσχαν κατά την ψηφοφορία προς αναβολή;

Γιατί η στάση αυτή; Η ευγνωμοσύνη μου και τα

αισθήματα μου φιλίας με παρεμποδίζουν από του να τονίσω ορισμένα πρόδηλα σφάλματα, αλλά δικαιούμαι να πω ότι μια αποικία του Βρετανικού στέμματος ζήτησε να καταστεί ανεξάρτητη. Αυτή είναι η ουσία του ζητήματος".

Ο Αβέρωφ ρώτησε, εάν οι Ηνωμένες Πολιτείες θεωρούν την ανεξαρτησία για την Κύπρο σαν ένα τελικό σκοπό και αν αντιτίθεντο στο διαμελισμό της νήσου, αλλά δεν πήρε καμιά απάντηση.

Τα πράγματα οδηγούνταν από το κακό στο χειρότερο για την ελληνική πλευρά, ιδιαίτερα μετά το ξιφούγκισμα της Αμερικής, η οποία με τη δύναμη της επηρέαζε πολλές ψήφους. Το παρασκήνιο άρχισε να οργιάζει προς άγραν ψήφων. Λεπτομέρειες για τα παρασκήνια είχε η Κυπριακή αντιπροσωπεία της οποίας επικεφαλής ήταν ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, που ενημέρωσε για τον σκοπό αυτό τον ανταποκριτή της εφημερίδας "Έθνος" της Λευκωσίας στην έδρα του ΟΗΕ, ο οποίος μετέδωσε (μεταγλώττιση):

"Η Ελληνική αντιπροσωπεία ήταν αναγκασμένη να αντιμετωπίσει το σύνολο των αποικιοκρατών και φιλοαποικιακών κρατών και των εξαρτημένων από αυτές οικονομικά χωρών. Λόγου χάρη η Γκάνα, εξαρτώμενη από την Αγγλία πιέστηκε να καταψηφίσει το Ινδικό σχέδιο. Τα σκανδιναβικά κράτη, η Ιταλία και η Αυστρία παρόλον ότι είχαν υποσχεθεί να απόσχουν κατά την ψηφοφορία του αγγλικού, ελληνικού και τουρκικού σχεδίου αποφάσισαν όπως ψηφίσουν υπέρ του Περσικού ύστερα από αμερικανική πίεση. Η Ισπανία η οποία σε κάποιο μέτρο επηρεάζεται από μερικές χώρες της λατινικής Αμερικής και είχε υποσχεθεί την υποστήριξη της, άλλαξε στάση. Από τις αραβικές χώρες εκδήλωσαν τάσεις αποχής ή καταψήφισης η Λιβύη και η Σαουδική Αραβία, λόγω των οικονομικών τους δεσμών με την Αγγλία και την Αμερική.

Επίσης το Ιράκ, λόγω της ιδιόζουσας υποχρέωσης του προς την τουρκική Κυβέρνηση, διότι ο τούρκος πρέσβης στη Βαγδάτη ήταν εκείνος, ο οποίος

είχε ειδοποιήσει τον πρωθυπουργό Κασσέμ από μέρους της τουρκικής αντιπροσωπείας, ότι ο αντιπρόεδρος Αρεφ ετοιμάζει αναταραχή, γι' αυτό και επακολούθησε η σύλληψη του. Τέλος εκδηλώθηκε αμφιβολία και για την Τυνησία, η οποία φερόταν ότι θα απείχε λόγω της αντίθεσης του κ. Μπουργκίμπα προς τον κ. Νάσσερ. Εξάλλου χρησιμοποιήθηκαν όλα τα μέσα οικονομικής και πολιτικής πίεσης για να καταψηφίσουν οι ασιατικές χώρες, το ινδικό σχέδιο. Η ελληνική αντιπροσωπεία κινήθηκε προς όλες τις κατευθύνσεις, αλλά κανένας δεν ανέμενε ότι θα υπερνικούσε τη συνδυασμένη αντίδραση της Αγγλίας, Αμερικής και Τουρκίας".

Η τροπή που έπαιρναν τα πράγματα δεν άρεσε στον Αβέρωφ. Αλλά δεν μπορούσε να κάνει κι' αλλοιώς, παρά να καταψηφίσει τόσο τη δική του τροπολογία που είχε υποβάλει στο Περσισό ψήφισμα όσο και το ψήφισμα στο σύνολο, σαν σε λίγο συνήλθε η Πολιτική Επιτροπή και το ενέκρινε με απλή πλειοψηφία **31** υπέρ, **22** κατά και **28** αποχές.

Η μόνη ελπίδα του Αβέρωφ να τορπιλλήσει το ψήφισμα της Περσίας που μετά τις πολλές τροπολογίες ζητούσε διάσκεψη στρογγύλης τράπεζας, μεταξύ αντιπροσωπειών της Αγγλίας, της Ελλάδας και της Τουρκίας αντιπροσώπων των κυπρίων (Ελλήνων και Τούρκων) με συμμετοχή και άλλων χωρών, αποδεκτών από τα ενδιαφερόμενα μέρη, ήταν ότι στη Γενική Συνέλευση το ψήφισμα δεν θα εξασφάλιζε την πλειοψηφία των δύο τρίτων για να περάσει.

Στην ουσία οι πρόνοιες του ψηφίσματος δεν διέφεραν κατά πολύ από την προσπάθεια που είχε καταβάλει το ΝΑΤΟ λίγους μήνες προηγουμένως για να λύσει το Κυπριακό, δηλαδή τριμερής διάσκεψη, παρουσία άλλων χωρών και των κυπρίων σ' αυτήν, το οποίο τελικά δεν είχε δεχθεί η Ελλάδα.

Η έγκριση του ψηφίσματος της Περσίας σήμαινε στην ουσία απάντηση στις αξιώσεις της Ελλάδας, των Δέκα χωρών και των άλλων που είχαν καταθέσει ψηφίσματα, όπως εγκριθούν.

Πριν τα αποσύρουν όμως, τόσο ο Μένον όσο και ο Αβέρωφ αγωνίστηκαν σκληρά για να εξασφαλίσουν κάτι περισσότερο, έστω και την τελευταία στιγμή.

Ιδιαίτερη έμφαση έδιναν οι Αβέρωφ και Μένον στην αξίωση τους για την ακεραιότητα της Κύπρου που αποτελούσε και το πλέον επίμαχο σημείο της συζήτησης που προηγήθηκε.

Ο βρετανός αντιπρόσωπος αναγκάστηκε να επαναλάβει ότι η Αγγλία δεν ευνοούσε το διαμελισμό και ζήτησε από τους ενδιαφερόμενους να σημειώσουν τη δήλωση του αυτή. Αλλά δεν δέχθηκε να αποκλείσει οποιοδήποτε στοιχείο, όπως είπε, που να προδίκάζε το μέλλον και έτσι, ενώ έλεγε ότι η χώρα του δεν ευνοούσε το διαμελισμό, δεν δεχόταν να υπάρξει αναφορά σε ψήφισμα του ΟΗΕ.

Τελικά η Βρετανία, η Τουρκία, η Ελλάδα και οι Δέκα χώρες απέσυραν τα ψηφίσματα τους. Το Κολομβιανό απέτυχε και το βελγικό απερρίφθη.

Μέχρι την επομένη το βρετανο-τουρκο-αμερικανικό παρασκήνιο οργίασε για καλά για την εξασφάλιση περισσότερων ψήφων ενόψει της ψηφοφορίας που θα γινόταν στη Γενική Συνέλευση, καθ' ον χρόνο πηγές της βρετανικής αντιπροσωπείας δήλωναν ότι πολλά από τα **28** κράτη που είχαν δώσει λευκή ψήφο θα μεταπηδούσαν στο θετικό στρατόπεδο, έστω και αν χρειαζόταν να γίνουν μερικές ακόμα τροποποιήσεις στο ψήφισμα για να ικανοποιηθούν πλήρως.

Στις **5** Δεκεμβρίου **1958**, ενώ όλα έδειχναν ότι η Κύπρος θα υφίστατο βαρεία ήττα ξαφνικά το σκηνικό άλλαξε. Ενώ η Γενική Συνέλευση άρχισε τη συνεδρία της, οι Αγγλοι συνέχιζαν παρασκηνιακές επαφές τόσο με τον Ζορλού, όσο και με τον Αβέρωφ γιατί, κατά τον Κυβερνήτη της Κύπρου Σερ Χιου Φουτ, η Αγγλία είχε σκεφθεί ότι δεν ήθελε νίκη, αλλά μια επιτυχία και ένα ψήφισμα που θα βοηθούσε στην εξεύρεση λύσης του Κυπριακού.

Η μαρτυρία του Σερ Χιου Φούτ για ό,τι έγινε τις δραματικές εκείνες στιγμές είναι εντυπωσιακή. Όπως είπε ο ίδιος στον Π. Παπαδημήτρη (εφημερίδα "Ο

ΑΓΩΝ" της Λευκωσίας) το 1979, ο αρχηγός της βρετανικής αντιπροσωπείας Πήαρσον Ντίξον τον ενημέρωσε με σημείωμά του για το τι έγινε στα παρασκήνια του ΟΗΕ τις δραματικές εκείνες ώρες:

" Η Συνέλευση συνεδρίασε εκείνη την ημέρα και ο Βρετανός αντιπρόσωπος Σερ Πήαρσον Ντίξον είχε επιτύχει μια νίκη. Μου έστειλε ένα τηλεγράφημα εκείνη τη νύκτα για να μου πει τι έγινε.

Είπε στον εαυτό του, σαν πήγε κάτω στην αίθουσα της συνεδρίας, ότι εκείνο που ζητούσε η Βρετανία είναι, όχι μια νίκη αλλά μια επιτυχία.

Πήγε στο Γραφείο του και διαμήνυσε στους υπουργούς Εξωτερικών την Ελλάδα και της Τουρκίας κ.κ. Αβέρωφ και Ζορλού ότι τους ήθελε.

Πρώτος πήγε ο Ζορλού. Ο Πήαρσον Ντίξον του είπε ότι έπρεπε να γίνει κάτι ώστε να μη επιτευχθεί μια νίκη στην ψηφοφορία, αλλά να γίνει μια πρόοδος προς την κατεύθυνση της επίτευξης διευθέτησης. Του απάντησε ότι ήταν πολύ αργά και ότι όλοι περίμεναν κάτω να ψηφίσουν. Ο κ. Πήαρσον ανταπάντησε ότι οι Έλληνες δεν θα έχαναν τίποτα.

Ηλθε ο κ. Αβέρωφ. Είχε πάει να δει την βασίλισσα της Ελλάδας. Τον κάλεσαν από τηλεφώνου να ρθει όσο γινόταν πιο γρήγορα.

Και οι τρεις σκέφθηκαν το όλο πρόβλημα στη βάση όχι μιας νίκης, αλλά της συζήτησης. Στο τέλος της συζήτησης ο κ. Ζορλού έκαμε χειραψία με τον Αβέρωφ. Και οι δυο υποσχέθηκαν στην τιμή τους, να εργασθούν για να βρουν λύση του κυπριακού το συντομότερο δυνατό.

Ποιος όμως θα πρότεινε το νέο σχέδιο; Βρέθηκε κατάλογος αυτών που είχαν εισηγηθεί και τα δυο ψηφίσματα. Διαπιστώθηκε ότι έλειπε ο αντιπρόσωπος του Μεξικού. Αρχισαν να φωνάζουν από τα μεγάφωνα. Ο αντιπρόσωπος του Μεξικού Ντε Λά Κολίνα άρχισε να τρέχει προς την αίθουσα της Γενικής Συνέλευσης για να δει τι τον ήθελαν.

Του εξήγησαν στα γρήγορα τι συνέβαινε και αντιλήφθηκε αμέσως το θέμα. Και συμφώνησε. Τότε τα

μέλη της Γενικής Συνέλευσης που περίμεναν θυμωμένα μέσα στην αίθουσα είδαν τους υπουργούς Εξωτερικών της Ελλάδας και της Τουρκίας να εισέρχονται μαζί στην αίθουσα με τους αντιπροσώπους της Βρετανίας και του Μεξικού.

Ο Πρόεδρος της Συνέλευσης έδωσε άδεια στον αντιπρόσωπο του Μεξικού να προτείνει ένα νέο σχέδιο ψηφίσματος, το οποίο δεν είχαν ακούσει προηγουμένως. Ήδη οι άλλοι αντιπρόσωποι είχαν υποσχεθεί την ψήφο τους σε ένα ψήφισμα. Και προς μεγάλη έκπληξη είδαν τους υπουργούς Εξωτερικών της Ελλάδας και της Τουρκίας και τον αντιπρόσωπο της Βρετανίας να εγείρουν τα χέρια τους και να υποστηρίζουν το νέο ψήφισμα".

Αυτοί δεν είχαν άλλη επιλογή παρά να το ψηφίσουν.

Το ψήφισμα που πρότεινε το Μεξικό με τη σύμφωνη γνώμη και των τριών πλευρών προέβλεπε:

" Η Γενική Συνέλευση,

αφού εξέτασε το κυπριακό ζήτημα εκφράζει την πεποίθηση ότι θα καταβληθούν συνεχείς προσπάθειες από τα μέρη προς επίτευξη ειρηνικής, δημοκρατικής και δίκαιης λύσης, σύμφωνα προς τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών".

Η διαδικασία της έγκρισης του ψηφίσματος ήταν αντίθετη με εκείνη της Πολιτικής Επιτροπής. Εκεί οι συζητήσεις κράτησαν δέκα ημέρες, χρησιμοποιήθηκαν βαριές κατηγορίες, λέχθηκαν πολλές ανακρίβειες και εκφωνήθηκαν δεκάδες ομιλίες. στη Γενική Συνέλευση, η διαδικασία κράτησε μόνο **20** λεπτά. Σαν διαβάστηκε το ψήφισμα ο Πρόεδρος της Συνέλευσης και αντιπρόσωπος του Λιβάνου κ. Μάλικ ρώτησε:

" Υπάρχουν αντιρρήσεις κατά της ομόφωνης έγκρισης του ψηφίσματος;

Κανένας δεν σήκωσε το χέρι και ο ίδιος πρόσθεσε:

"Το ψήφισμα εγκρίνεται ομόφωνα".

Το ψήφισμα ήταν ικανοποιητικό για όλες τις πλευρές. Για την ελληνική και την Κυπριακή πλευρά

ήταν ό,τι μπορούσε να επιτευχθεί υπό τις συνθήκες που επετεύχθη.

Στα συγχαρητήρια του στον Αβέρωφ για τη μάχη που έδωσε στον ΟΗΕ, ο Μακάριος τόνισε το σημείο αυτό:

" Η ελληνική αντιπροσωπεία και όλως ιδιαιτέρως, ο υπουργός των Εξωτερικών κ. Αβέρωφ κατέβαλον υπερανθρώπους προσπάθειες και επέτυχε παρά τας τρομεράς αντιδράσεις, να μετατοπίση την βάση του ιρανικού (περσικού) σχεδίου εκ της ευνοούσης τας αγγλοτουρκικές απόψεις θέσεως. Ο κ. Αβέρωφ έδωσε γενναίαν μάχην επί του Κυπριακού, το οποίον εχειρίσθη με υψηλόν πολιτικόν ήθος και διπλωματική ικανότητα, επιτυχών ότι ήτο δυνατόν να επιτευχθή υπό τας πλέον δυσκόλους περιστάσεις".

(Μεταγλώττιση)

" Η ελληνική αντιπροσωπεία και ιδιαίτερα, ο υπουργός των Εξωτερικών κ. Αβέρωφ κατέβαλαν υπεράνθρωπες προσπάθειες και πέτυχε παρά τις τρομερές αντιδράσεις, να μετατοπίσει τη βάση του ιρανικού (περσικού) σχεδίου από τη θέση που ευνοούσε τις αγγλοτουρκικές απόψεις. Ο κ. Αβέρωφ έδωσε γενναία μάχη στο Κυπριακό, το οποίο χειρίσθηκε με ψηλό πολιτικό ήθος και διπλωματική ικανότητα, επιτυγχάνοντας ότι ήταν δυνατό να επιτευχθεί υπό τις πλέον δύσκολες περιστάσεις".

Η χειραψία που έκανε ο Αβέρωφ με το Ζορλού είχε πολύ σοβαρό αποτέλεσμα. Από αυτή τη στιγμή το νερό μπήκε στο αυλάκι και οι εξελίξεις ήταν πραγματικά δραματικές και ραγδαίες για το μέλλον της Κύπρου.